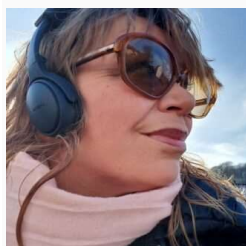

Frugter i æ' bukser – og andre fortællinger om Tour de France

Tonny Vorm er aktuell med endnu en bog om elite-cykling.

Udsnit af bogens forside

Inger Tejlgaard Olesen Ravn 12.06.2022

TOUR DE FRANCE // BOGANMELDELSE – Tonny Vorms gedigne bog om 15 danske elitecykelrytteres små og store bedrifter, fadæser og udfordringer i og omkring Tour de France og deres professionelle karriere i almindelighed er perfekt til at have lige ved hånden på sofaet i hele juli måned, skriver Inger Tejlgaard Olesen Ravn. Men hvorfor er d-ordet nærmest ikke nævnt?

Tre uger i juli. Danskere i Tour de France

Forfatter: Tonny Vorm

Politikens Forlag. 248 sider. Udkom d. 30. maj 2022

Året er 1995.

Det er juli måned.

Distræt kigger jeg på tv'et, der er sat op i den cykelforretning, hvor jeg er ved at købe en fødselsdagsgave til min daværende kæreste.

Da jeg har betalt, kan jeg alligevel ikke helt løsrive mig fra skærmen.

Det er en dobbelt tragedie, der udspiller sig.

En ung lovende rytter ligger livløst på asfalten blandt andre ryttere. Den livløse rytter er omkommet i et styrt på nedkørslen.

En anden ung rytter tror, kilometer efter kilometer, alene i et udtørret bjerglandskab, at han er ved at køre sig til sit livs sejr. Han kan allerede lugte den, det giver ham kræfter at svælge i tanken om den euforiske hyldest, han har i sigte ved målstregen.

Imens ved vi, publikum, at alt allerede er tabt, der bliver ingen hyldest til ham.

Virkeligheden har indhentet ham.

Reality-tv før reality-tv.

Der er noget i cykelsportens dna, der gør den som skabt til at fortælle historier. Jørgen Leths karriere havde været mindre og mere beskeden (sagt i al respekt), hvis ikke han meget tidligt havde haft øje for netop dét drama, og vi kliner os til skærmen, dag efter dag, år efter år i håbet om, at dette er en af de dage, hvor det helt store drama udspiller sig.

Det sker sjældent. Ingen behøver at dø. Det er mennesket, det er naturen, det er tiden, det er nok.

Når det drama udspiller sig, er man åndeløs og forført længe efter, og det er nok værd at skrive bøger om.

Jeg er kvinde.

Jeg er 51 år

Jeg gider ikke se sport på tv.

Jeg gider godt se cykelløb.

Jeg gider godt læse om rytternes træningsplan.

Jeg gider godt snakke om forskellige franske bjerges stigningsprocenter.

Sofabordsbog der giver mening

Denne bog er en anden slags bog end Jørgen Leths mytologiske fortællinger, men det gør det ikke til en dårlig bog at have liggende. Det er tværtimod en bog, der får en til at værdsætte alle de andre dage med cykelløb på skærmen, dem, hvor der sker absolut nul og en skid – og er på mange måder et godt sted, for nye fans at starte.

Den er fortalt, for størstedelens vedkommende, af rytterne selv, der beretter om deres små og store bedrifter, fadæser og udfordringer, i og omkring Tour de France og deres professionelle karriere i almindelighed.

Bogen er personlig, men aldrig privat. Man får en fornemmelse af, hvem de mænd er, der har domineret så mange af vores tv-skærme hen over juli måned de sidste mange år, og man får et lille glimt af, hvad der rører sig bag Oakley-solbrillernes kulørte spejlrefleksion.

En af bogens klare styrker er, at her kan alle være med – evt. med lidt hjælp fra google.

Der er selvfølgelig cykeljargonen, men den er vigtig: For begyndere udi kunsten at se cykelsport er det tydeligt, at sproget i sig selv er en kode. En række gloser er helt nødvendige for at markere, om du er in eller yt, om du er med eller sat. Det er nu ganske gennemskueligt, så det burde ikke afskrække nogen, tværtimod, man føler sig næsten selv som en pro, når man henkastet kan slynge betegnelser som “falsk flad” og “første vifte” ud til vennerne, der således aftvinges anerkendende nik.

De bedste historier kommer faktisk fra dem, der kørte, længe inden Tour de France blev dansk nationalsport

Der er meget lidt nørderi i bogen. Selvfølgelig får Bjarne Riis lov at tale udstyr og teknik, men man har en fornemmelse af, at han bliver bremset i at udfolde sig alt for længe om materiel. Bogen henvender sig ikke til dem i motionsklubben, der spotter en ny gearkassette, endnu før du er steget af cyklen til onsdagstræning, den henvender sig til alle os, der hellere vil have en god historie.

Bogen er lidt for stor og upraktisk til at have med i flyet sydpå, men den er perfekt til at have liggende på sofabordet i hele juli måned, hvor referencerne til tidligere tiders løb, resultater og helte, heldige som uheldige, flyver gennem luften. Hvordan var det nu liiiiiige, det var med ...? Og netop på grund af størrelsen kan de mange super flotte billeder nydes og studeres.

Det er en smuk bog.

De 15 udvalgte ryttere, der deler ud af deres historier, er fra ”dansk cyklings guldalder”, som det hedder. Den ældste er **Per Bausager** fra 1956, yngste er Matti Breschel fra 1973, og beretningerne er arrangeret i nogenlunde fremadskridende kronologi.

Dertil kommer flere kapitler om danskere i touren, fra den første mand kom igennem i 1913. Det er fine kapitler, der både kan inspirere til at gå ombord i nogle af de mange øvrige bøger om cykling, der florerer på markedet, og hvis man ikke har mod på det, har man her et godt overblik over dansk deltagelse i touren.

Udgangspunktet for rytterberetningerne er den enkeltes præstationer, kontraktforhandlinger, hold, forhold til andre ryttere, specielt andre danskere og træningen frem til touren. Man får således et glimrende indblik i rytterens personlige udfordringer, kriser og højdepunkter, og der er fokus på, hvordan den professionelle cykelrytters tilværelse former sig, når han er på arbejde.

Den gode, den onde og den virk’li’ sjove

De bedste historier kommer faktisk fra dem, der kørte, længe inden Tour de France blev dansk nationalsport. Jørgen V. Pedersen fik mig til at snork-fnise (det-der totalt utjekkede fnis, der kommer halvt ud gennem næsen) flere gange på min lokale kaffebar:

”En af colombianerne satte noget salsa på. Herlig musik hjemmefra. Vi hyggede os rigtig, men så lagde rytteren ved siden af mig hånden på mit lår. Hvad fanden sker der her? Vil han danse? [...] Man skulle lige vænne sig til det. Eller nej, det gjorde jeg faktisk aldrig.”

Disse herrer virker til at se tilbage på tiden med en følelse af, at det var en stor og speciel oplevelse, som de, løbsresultater uagtet, er taknemmelige for at have fået med. Flere steder beskrives livet ”dengang” som det rene cowboy-liv, altså lidt råt, både hvad angår mentalitet, holdtaktik, økonomi, kontrakter og selve løbene. Man ser for sig en albue her og en sviner der, uden at nogen tager det meget personligt eller bliver fornærmet længe efter.

I det hele taget er der rigtig meget godt gedigent læsestof, der kan klæde enhver på til at sidde med om bålet og snakke om dagens etaperesultater i et historisk perspektiv.

Hos de (i denne sammenhæng) yngre ryttere spores stadig ærgrelsen over det, der lige præcist *ikke* lykkedes. Her kan man tænke, at de interne relationer på holdene til tider er stridende og mere hævngherrige end hos en flok 7. klasses tøser i omklædningsrummet efter idræt, som f.eks. når Lars Michaelsen ærgrer sig over et mundhuggeri i ’96 med Jean-Cyril Robin på Festina, fordi denne ikke ville tage en føring ved holdtidskørslen, hvilket resulterede i, at Lars Michaelsen måtte køre hjem alene og røg uden for tidsgrænsen.

Ærgerligt javist.

På næste side forklarer han, hvordan han som løbsdirektør ærgrer sig tilsvarende over Basso, der insisterede på sine føringer ved en holdtidskørsel, selvom Basso var for langsom.

Ironien, ikke? Her er grinet nok lidt mindre godmodigt, end når man hører de ”gamle” cowboys fortælle deres krigshistorier.

Man kan spørge sig selv, om det skyldes en ændring i mentalitet, i kulturen eller i det enkelte menneskes vurdering af væsentligt overfor uvæsentligt, efterhånden som livet skrider frem (under fødderne på en). Jeg hælder mest til sidstnævnte forklaring, men det kan man jo lommefilosofere lidt over.

De mest taknemmelige af rytterne er overraskende nok dem, hvis funktion i Grand Tours (Touren, Giroen og Vueltaen) er som hjælperyttere. Ryttere som Peter Meinert og Michael Blaudzun giver indtryk af faktisk at være stolte over at have

været en del af den holdindsats, det er at køre en stjernerytter frem til sejr, og det vækker lidt mere respekt end den anden holdning.

Man kan undre sig over valg og fravalg af danske rytterprofiler

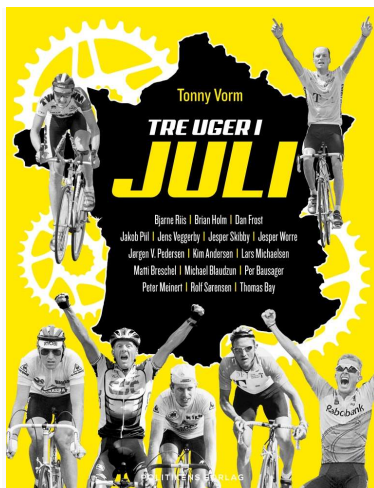
En anden kategori af ryttere er dem, der er gået videre til at blive holddirektører for forskellige cykelhold, hos dem sidder kompromisløsheden stadig i knoglerne. De løsriver sig sjældent fra de taktiske overvejelser i forbindelse med kommende løb og analyser af kørte løb.

Det gælder for eksempel Brian Holm, som i øvrigt har en perle af en historie om en fedtknude på størrelse med en grapefrugt i skridtet. Mellem linjerne ligger selvfølgelig hele historien om hans kræftsygdom, der begynder her, og mens det er fair, at det ikke er den historie, der følges i denne sammenhæng, så vil det for mange nye fans gå hen over hovedet på dem. De vil nok blot undre sig over, hvad der egentlig skete med den-der fedtknude.

Bag om rytternes beretninger står **Tonny Vorm** som forfatter og fungerer som en slags overordnet afsender. Han styrer og leder, former og redigerer rytternes beretninger, og det er gennem ham den overordnede fortælling om dansk cyklings guldalder bliver til. Den enkelte rytters beretning er blevet til på basis af hans interviews med dem.

Jeg havde stor fornøjelse af at læse om de danske rytteres forhold til de "store" udenlandske stjerner, som de har kørt med, mod eller sågar er blevet venner med. Et navn, der dukker op igen og igen, er Laurent Fignon, som jeg egentlig kun kendte som "ham, der tabte touren på grund af sin hestehale." Gennem de mange ryttere, der har brugt ham som privat støtte og rådgiver, tegner der sig et indtryk af et generøst menneske med et stort hjerte både for sporten og for de unge ryttere. Det rørte mig.

I det hele taget er der rigtig meget godt gedigent læsestof, der kan klæde enhver på til at sidde med om bålet og snakke om dagens etaperesultater i et historisk perspektiv.

Og så taler vi ikke mere om det

Hvis man skal pege på kritikpunkter ved bogen: Man kan undre sig over valg og fravalg af danske rytterprofiler. Rolf Sørensen får kun ganske lidt plads, måske fordi han p.t. også selv er på markedet med en bog.

Men hvor er f.eks. Bo Hamburger og Michael Rasmussen henne? Mens det selvfølgelig tilkommer forfatteren og de medvirkende at vælge, hvad der er væsentligt, og hvad der er uvæsentligt, så forbeholder man sig ret til at tænke anderledes som læser. Jeg får den tanke, at der i den danske cykelverden er et ganske stramt hierarki, og at hvis man først er raget uklar med det, så er man ganske og særdeles yt.

Sådan er det ikke nødvendigvis for os som tilskuere.

En af de ryttere, der er blevet plads til, som måske ikke er den mest oplagte ud fra bogens mål om, at det skal være dansk cyklings guldalder, er Thomas Bay.

Hvem fanden er han?

Jo, han er den rytter, der fik en karriere ud af IKKE at tage doping. Han er således den eneste, der – dog uden at være ubehageligt konkret – omtaler doping-aspektet. I hans optik var det tilsyneladende ”de andres” doping-misbrug, der bremsede ham i en stor og strålende landevejskarriere.

Om det egentligt er tilfældet, er nok tvivlsomt.

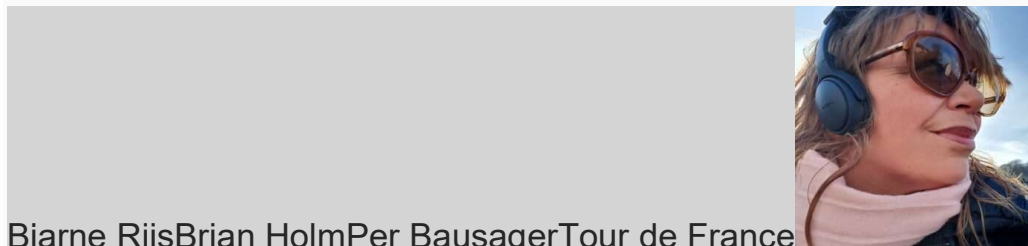
I forlængelse heraf skal det nævnes, at endnu en anke mod bogen må være, at den ikke nævner emnet overhovedet. Det er tydeligvis et valg fra forfatterens side. Det var ikke den bog, han ville skrive, det var bogen om dansk cyklings guldalder og en – efter min ydmyge mening – helt berettiget fejring af denne.

Mens vi selvfølgelig må respektere forfatteren og de medvirkende rytteres ret til at foretage dette valg, så sidder man tilbage med en lidt utilfredsstillende fornemmelse af, at det er ligesom, når teenagesønnike er blevet grebet i at købe streamingservices på Porn Hub med fars kreditkort: ”Og så taler vi ikke mere om det.”

Men hvorfor egentlig ikke? Nu er det jo konstateret og kendt.

Det vil falde mange i øjnene, at det slet ikke nævnes, og det havde igen været oplagt, at nytilkommende i cykelverdenen får den del af historikken med. Måske kunne man håbe på en åben og ærlig snak også på det felt, der kunne afdæmonisere fænomenet uden lige frem at hylde det. Det fandtes, det var en del af det, akkurat som utroskab, sort arbejde og skattesvindler er en del af verden i øvrigt, uden vi hylder det. Men det er nok undertegnede, der er naiv, når jeg forestiller mig, at det nogensinde vil kunne lade sig gøre.

Den historie gad jeg ellers godt læse.

Bjarne Riis Brian Holm Per Bausager Tour de France

Inger Tejlgaard Olesen Ravn

Inger Tejlgaard Olesen Ravn er cand.mag. i litteraturvidenskab og engelsk, lektor ved Campus Vejle, forfatter til artikler til Dansknoter, fagblad for gymnasieansatte dansklærere. Er jyde, bijobber som Shetlandspony og skriver dårlige digte på